

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาการชลประทานในประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นฐานนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ที่ได้มีการริเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จนถึงระยะสิ้นสุดแผนฯ 4 ในปี พ.ศ. 2524 ได้มีการขยายบริการพื้นฐานของรัฐ ซึ่งมีส่วนช่วยในการขยายผลผลิตด้านการเกษตรของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาแหล่งน้ำและขยายระบบชลประทานที่ผ่านมาถึง 16 ล้านไร่ การขยายโครงข่ายถนนจากแหล่งผลิตสู่ตลาดยาว 60,000 กิโลเมตร ในเขตเกษตรทั่วประเทศ และการให้บริการส่งเสริมการเกษตรของรัฐได้มีส่วนสนับสนุนต่อการขยายและการกระจายการผลิตของภาคเกษตรไปพอสมควร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525)

จะเห็นได้ว่าในช่วงแผนฯ 1 ถึงแผนฯ 4 การพัฒนาประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นสังคมเกษตร โดยที่ผลผลิตและรายได้จากการเกษตรยังคงความสำคัญอันดับสูงสุด คือเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 25 ของผลผลิตรวมทั้งประเทศ การว่าจ้างแรงงานมีถึง 15.6 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 70 ของแรงงานทั้งประเทศ และการส่งผลิตผลการเกษตรออกไปจำหน่ายต่างประเทศ ทำรายได้ถึงร้อยละ 60 ของรายได้จากการส่งออกของไทยทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525)

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ภายในประเทศได้เปลี่ยนไปในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 กล่าวคือภาคเกษตรกรรมเริ่มประสบปัญหาและข้อจำกัดของทรัพยากรที่ดิน แหล่งน้ำ และป่าไม้ที่ถูกนำมาใช้อย่างไม่ค้ำยมีประสิทธิภาพ ซึ่งหากไม่มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรแล้ว แนวโน้มของการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรของประเทศจะลดลง ในแผนฯ 5 จึงเน้น "การปรับโครงสร้างการผลิตให้สามารถขยายผลผลิตได้ในอัตรา

สูงขึ้นและการเพิ่มรายได้ของเกษตรกรรวมคู่ไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ และแหล่งประมงที่มีอยู่ให้ได้รับผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงกว่าที่ผ่านมา"

ปัญหาที่พบในค่านของการพัฒนาการชลประทานก็คือ เขตชลประทานที่มีอยู่ 16 ล้านไร่ ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ทางเกษตรอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการเพาะปลูกครั้งที่สอง เนื่องจากระบบการส่งน้ำยังไม่สมบูรณ์และขาดการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ และการใช้น้ำในพื้นที่เขตชลประทานยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ประหยัดเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2525)

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์สูงสุด รัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งปรับปรุงและขยายพื้นที่ในเขตชลประทานที่มีอยู่เดิม ประมาณ 16 ล้านไร่ ให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ โดยเฉพาะการปลูกพืชในฤดูแล้ง และดำเนินการเก็บเงินค่าน้ำจากพื้นที่ในเขตชลประทานเพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้สามารถเก็บเงินลงทุนคืนกลับมาใช้เร่งรัดการขยายพื้นที่เขตชลประทานต่อไป แต่ในทางปฏิบัติการเก็บเงินค่าน้ำชลประทานยังไม่สามารถกระทำได้ เพราะถ้าการส่งน้ำชลประทานไม่มีประสิทธิภาพ เกษตรกรผู้รับน้ำชลประทานย่อมไม่ยินยอมจ่ายค่าน้ำ (กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2530)

ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมายังคงเป็นปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาการชลประทานในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 และปัญหาหลักอีกประการหนึ่งที่เพิ่มขึ้นมากคือการไม่สามารถขยายพื้นที่โครงการชลประทานขนาดใหญ่ออกไปได้อีก เพราะลุ่มแม่น้ำสำคัญของประเทศต่างได้รับการพัฒนาไปเกือบหมดแล้ว และการลงทุนจำนวนมากเพื่อสร้างโครงการชลประทานเพิ่มขึ้นจะไม่คุ้มกับค่าลงทุนอีกต่อไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องหันมาปรับปรุงการใช้โครงการที่มีอยู่ให้เต็มศักยภาพสูงสุด กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการพัฒนาชลประทานในประเทศไทยจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ดังนี้

1. โครงการชลประทานที่จะดำเนินการในช่วง 5 ปีข้างหน้าจะให้ความสำคัญในการปรับปรุงโครงการที่มีอยู่เดิมให้เกิดผลประโยชน์เป็นไปตามเป้าหมาย
2. ดำเนินการโครงการปรับปรุงระบบการส่งน้ำชลประทาน

3. เพิ่มงบประมาณค่าบำรุงรักษาให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้โครงการอยู่ในสภาพใช้งานได้
4. จัดการประสานงานและจัดตั้งองค์กร เพื่อบริหารให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านชลประทานมากยิ่งขึ้น (กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2530)

ในการดำเนินงานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการพัฒนาการชลประทานของกรมชลประทานมีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานที่สามารถแยกแยะได้ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นปัญหาค้านวิศวกรรม ได้แก่ การที่ระดับและปริมาณการไหลในคลองส่งน้ำไม่มีความแน่นอน การขาดประสิทธิภาพของอาคารบังคับน้ำบางชนิด และการสูญเสียน้ำชลประทานเนื่องจากความบกพร่องของระบบชลประทาน
2. ประเด็นปัญหาค้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตรและการชลประทาน เจ้าหน้าที่เหล่านี้มักจะประสบปัญหาของการประสานงานทั้งที่มีจุดประสงค์เดียวกันในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากระบบราชการที่ต้องผูกพันกับส่วนกลางมากกว่าที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผลประโยชน์ของเกษตรกรในชนบท (สภาวิจัยแห่งชาติ, 2522) ผลก็คือนอกจากจะไม่มีการดำเนินงานเพื่อประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับเกษตรกรแล้ว เจ้าหน้าที่เหล่านี้ยังเข้าไม่ถึงเกษตรกรในเรื่องการเผยแพร่ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาการใช้น้ำชลประทานด้วย เหตุผลอีกประการหนึ่งที่สามารถอธิบายปัญหาในเรื่องนี้ได้คือ เจ้าหน้าที่ของกรมชลประทานในระดับไรนามีจำนวนน้อยมาก เช่น มีพนักงานส่งน้ำ 1 คนต่อพื้นที่ 10,000 ไร่ และระดับผู้ช่วย 1 คน ทุก 1,000 ไร่ ทำให้บริการได้ไม่ทั่วถึง เป็นเหตุให้มีการลักลอบใช้น้ำหรือแย่งกันใช้น้ำโดยเฉพาะในการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง บางแห่งเกษตรกรคิดว่าเจ้าหน้าที่ชลประทานล่าเอียงหรือกีดกันการใช้น้ำ จนถึงกับมีกรณีพิพาทสร้างความบาดหมางระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร (สภาวิจัยแห่งชาติ, 2522)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาการขาดการวางแผนการปลูกพืชร่วมกับเกษตรกรในท้องถิ่นฤดูกาลเพาะปลูก การขาดศูนย์ควบคุมการส่งน้ำและระบบสื่อสาร และการที่เกษตรกรมีส่วนร่วมในการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้อยหรือไม่มีเลย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้น้ำชลประทานโดยตรง

3. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเกษตรกร ซึ่งเกี่ยวพันเป็นปัญหาค้นเศรษฐกิจ และสังคม ได้แก่ การที่เกษตรกรชาคการมีส่วนร่วมในโครงการมาตั้งแต่เริ่มต้น รัฐบาล และหน่วยงานรับผิดชอบเป็นผู้อ่างแผนโครงการชลประทาน บทบาทของเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพียงผู้รับผลประโยชน์ (beneficiaries) ทำให้ขาดความรู้สึกที่ว่าโครงการ ชลประทานเป็นของเกษตรกร นอกจากนี้การวางแผนการส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ออกมา จากหน่วยงานเบื้องบนยังทำให้เกษตรกรชาคการมีส่วนร่วมในชั้นการจัดสรรน้ำและบำรุง รักษาโครงการ (กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2530) และแม้ในพื้นที่ ชลประทานที่มีองค์กรผู้ใช้น้ำแล้ว ก็ยังมีปัญหาในเรื่ององค์กรผู้ใช้น้ำที่ไม่เข้มแข็งซึ่งเป็น อุปสรรคต่อการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในหมู่เกษตรกรควยเช่นกัน ปัญหานี้อาจมีสาเหตุ มาจากการนำกลุ่มที่ไม่เข้มแข็งและมีความขัดแย้งกันเองภายในกลุ่มเรื่องการใช้ น้ำ อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามามีเกี่ยวข้องควยในเรื่องปัญหาการใช้ชลประทาน เช่น ความมั่นใจในเรื่องตลาดที่จะรองรับผลผลิต และทัศนคติ และความรู้ในเรื่องวิธปฏิบัติที่ ถูกต้องเหมาะสมในเรื่องการชลประทานและการเกษตร

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหา 3 ประการข้างต้น จะเห็นได้ว่าประเด็นปัญหาค้น วิศวกรรมมีความเป็นรูปธรรมมากที่สุด กล่าวคือสามารถจัดข้อขัดข้องของเรื่องระบบชลประทาน ที่บกพร่องได้ควยการปรับปรุงระบบโดยเทคโนโลยีซึ่งจะช่วยให้ระบบชลประทานมีความสมบูรณ์ พร้อมในแง่ของความแน่นอนของการส่งน้ำหรือความเชื่อถือได้ของระบบ (Reliability of the Irrigation System)

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขข้อบกพร่องทางค้นวิศวกรรมให้ดีขึ้นไม่ได้เป็นหลัก ประกันว่าจะมีการใช้ระบบชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่การบริหาร จัดการของเจ้าหน้าที่ชลประทานอันได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้เทคโนโลยี อย่างเหมาะสมหรือการใช้ระบบและน้ำชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ การปลูกฝังทัศนคติ และให้แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยผ่านการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ชลประทานกับ เกษตรกรผู้ใช้น้ำ ในส่วนของเกษตรกร ถ้ามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้น้ำและ บำรุงรักษาระบบชลประทาน และตระหนักถึงบทบาทของตนในเรื่องการมีส่วนร่วมในโครง การชลประทานแล้ว เกษตรกรก็น่าที่จะได้ผลประโยชน์จากโครงการอย่างเต็มที่และใช้น้ำ ชลประทานได้อย่างคุ้มค่า (กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2530)

ในการวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกษตรกรมีพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในการทำเกษตรกรรม ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมในการส่งน้ำและบำรุงรักษาโครงการชลประทานอันนับได้ว่าเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการพัฒนาการชลประทาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกโครงการพัฒนาเกษตรกรรมชลประทานแม่กลองใหญ่ เป็นสถานที่ศึกษา เนื่องจากเป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่ ที่มีระบบอาคารชลประทานที่สมบูรณ์ในระดับหนึ่ง ประกอบด้วยระบบชลประทานเข้าถึงแปลงเพาะปลูกของเกษตรกร ประสิทธิภาพระบบชลประทานหลังจากโครงการเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2531 เชื่อถือได้พอสมควร และมีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อย ๆ (กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2533) ด้วยเหตุนี้จึงเป็นพื้นฐานพอเพียงที่จะทำให้การศึกษาประเด็นทางสังคมศาสตร์มีความน่าเชื่อถือ เพราะสามารถขจัดปัญหาเรื่องข้อจำกัดทางวิศวกรรมออกไปได้ แม้จะไม่ทั้งหมดก็ตาม

นอกจากนี้ โครงการพัฒนาเกษตรกรรมชลประทานแม่กลองใหญ่มุ่งให้ความสนใจแก่งานส่งเสริมเผยแพร่ซึ่งเป็นกิจกรรมการสื่อสาร เช่น การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ การฝึกอบรมหัวหน้ากลุ่มผู้ใช้น้ำ และการจัดตั้งหน่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่องเคลื่อนที่ ซึ่งประกอบด้วยโสตทัศนูปกรณ์ติดตั้งอยู่ในรถกระบะ เพื่อให้จัดการอบรมได้สำหรับกลุ่มย่อยในโรงเรียน วัด และชุมชนต่าง ๆ (Royal Irrigation Department, 1988) ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ใช้น้ำได้ใช้น้ำและระบบชลประทานอย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาแล้ว จึงเป็นการสมควรที่จะได้ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการชลประทานของเกษตรกร ได้แก่ การใช้น้ำอย่างประหยัด การจัดเตรียมแปลงเพาะปลูกให้พร้อมก่อนการส่งน้ำและการปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะเรียกว่า พฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกรในเขตโครงการพัฒนาเกษตรกรรมชลประทานแม่กลองใหญ่

อย่างไรก็ตาม คาดว่าผลของการวิจัยครั้งนี้ย่อมจะอธิบายปรากฏการณ์เฉพาะ
โครงการที่ศึกษาเท่านั้น การนำเอาไปใช้อ้างอิงหรืออธิบายพฤติกรรมด้านการชลประทาน
ของเกษตรกรในโครงการชลประทานอื่น ๆ อาจทำได้ไม่เต็มที่ เพราะสถานที่และตัวแปร
ต่าง ๆ ที่ศึกษาย่อมแตกต่างกันออกไป

สมมุติฐานในการวิจัย

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะทางประชากรของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกร
2. การเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องการชลประทานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกร
3. ทักษะของเกษตรกรต่อระบบชลประทาน และปัจจัยความทันสมัยมีความสัมพันธ์ พฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกร
4. ปัจจัยด้านความทันสมัยของเกษตรกรสามารถอธิบายพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกร

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึงผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา ในเขตพื้นที่รับน้ำ
ชลประทาน ของโครงการพัฒนาเกษตรชลประทานแมกกลองใหญ่

สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และลักษณะของประชากร หมายถึง เพศ
อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส รายได้จากการทำเกษตรกรรมและรายได้นอกภาค
เกษตรกรรม และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรภายในชุมชน

ปัจจัย หมายถึงองค์ประกอบที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมด้านการ
ชลประทานของเกษตรกร ในที่นี้ปัจจัยที่ศึกษาได้แก่ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
ทัศนคติระบบชลประทานปัจจัยความทันสมัยและพฤติกรรมเปิดรับสื่อของเกษตรกร

พฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทาน หมายถึงรูปแบบและวิธีปฏิบัติของ
เกษตรกรในเรื่องการใช้ที่ดิน การใช้น้ำชลประทานที่ได้รับการตัดสินใจจากผู้เชี่ยวชาญ
ชลประทานว่าเป็นสิ่งที่เกษตรกรพึงปฏิบัติในการทำเกษตรกรรมในเขตชลประทาน

พนักงานส่งน้ำ หมายถึง เจ้าหน้าที่ชลประทานที่ดูแลการส่งน้ำและบำรุงรักษา ในระดับแปลงเพาะปลูก รับผิดชอบพื้นที่ 1 : 10,000 ไร่

หน่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่องเคลื่อนที่ หมายถึง รถกระบะติดตั้งโสตโสตทัศนูปกรณ์เกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ระบบชลประทาน ได้แก่ สไลด์ วิดีทัศน์ เพื่ออบรมเผยแพร่ความรู้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ชลประทาน โดยจะเผยแพร่เป็นครั้งคราวที่บ้านผู้ใหญ่วัยชรา วัด หรือโรงเรียน

พฤติกรรมกรเปิดรับสื่อ หมายถึง ความบ่อยครั้งและระยะเวลาในการรับฟังข่าวสารทั่วไปและข่าวสารเกี่ยวกับการใช้น้ำชลประทานเพื่อการเพาะปลูกของเกษตรกรที่ทำการศึกษาการเปิดรับสารรวมถึงการเปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ และในการวิจัยครั้งนี้ ยังได้ศึกษาความน่าเชื่อถือของสื่อดังกล่าวจากเกษตรกรด้วย

สื่อบุคคล หมายถึง เจ้าหน้าที่ชลประทาน ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อน-เกษตรกรและผู้อื่นที่เกษตรกรมีการติดต่อสัมพันธ์ด้วยในหัวข้อทั่วไป และเรื่องการชลประทานโดยเฉพาะ

สื่อมวลชน หมายถึง หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ที่เกษตรกรเปิดรับ

สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง หน่วยส่งเสริมกิจกรรมต่อเนื่องเคลื่อนที่ ป้ายประชาสัมพันธ์ และการฝึกอบรมทางด้านเกษตรชลประทานที่ให้แก่เกษตรกรที่จะศึกษา

ทัศนคติ หมายถึง ระดับของความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการใช้ระบบชลประทาน และการได้รับประโยชน์จากการชลประทาน

กลุ่มผู้ใช้น้ำ หมายถึง สมาคมหรือกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทานที่ได้รับการจัดตั้งจากการริเริ่มของเจ้าหน้าที่ชลประทานหรือเกษตรกรเอง เพื่อการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตร การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำจะถือเอาการมีที่ดินทำกินที่รับน้ำชลประทานจากคูส่งน้ำสายหนึ่ง ๆ เป็นหลัก โดยทั่วไปคูส่งน้ำ 1 สาย จะมีกลุ่มผู้ใช้น้ำ 1 กลุ่ม กลุ่มละ 30-50 ราย

ความทันสมัย หมายถึง รัศมีคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ
เกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

- แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ค่านิยมทางสังคมซึ่งแสดงความ
ต้องการที่จะประสบความสำเร็จของบุคคลในเรื่องการประกอบอาชีพ การรู้จักวางแผน
การเลี้ยงในการทำงานเพื่อได้ผลเลิศ และการเห็นว่างานเป็นสิ่งสำคัญ

- ความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง หมายถึง การตื่นตัวและพร้อมที่จะ
เปลี่ยนแปลงทั้งในด้านอาชีพและด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคม

- การยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร หมายถึง รัศมีความพร้อม
ของเกษตรกรที่จะยอมรับความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเกษตรได้ไวกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ
บุคคลอื่นในระบบสังคมนั้น

- การไม่เชื่อถือโชคกลาง หมายถึง การที่ไม่เชื่อว่ามีพลังเหนือ
ธรรมชาติสามารถคลั่งบันดาลให้เกิดผลดี - ผลเสีย แก่ชีวิตได้ นอกเหนือไปจากกฎ
แห่งการกระทำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

โดยที่การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาและระบุปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกรในเขตโครงการพัฒนาเกษตร
ชลประทานแม่กลองใหญ่ จึงคาดว่าผลการวิจัยที่ได้จะก่อประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ได้ทราบว่าปัจจัยใดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการ
ชลประทานของเกษตรกรซึ่งจะสามารถนำไปประกอบใช้ในการวางแผนการเผยแพร่
และการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

2. เป็นแนวทางได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่คาดว่าจะอธิบายปรากฏการณ์
ด้านพฤติกรรมพึงประสงค์ด้านการชลประทานของเกษตรกรต่อไปได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น